

СВОС остао без оснивача – али на добрим основама

2. новембар 2013. Једва да је прошло годину и по дана од како је СВОС остао без једног од својих оснивача, утемељивача, писца Статута, својеврсног „устава“ СВОС-а, господина **Михаила Нешковића**, дипломираног правника - секретара СВОС-а од оснивања, председника Градског одбора СВОС-а у Новом Саду и члана Статутарне комисије СВОС-а. Смрт Михаила Нешковића била је тежак ударац за СВОС. Али СВОС је преживео. Јер СВОС је, добрим делом заслугом баш покојног Михаила Нешковића, саздан на добрим основама, чврстим и сигурним темељима. ([Више детаља о животу и смрти господина Михаила Нешковића...](#))

27. октобра 2013. године СВОС је доживео још један, подједнако тежак ударац – остао је без својег оснивача, свог вође, председника од самог оснивања, у јуну 2005. године. Остао је без др **Гордане Бојковић**, ванредног професора на Факултету техничких наука у Новом Саду, која је своју последњу шестину живота (од краја 2001. године, па до саме смрти) посветила синдикалној борби за побољшање материјалног статуса запослених у високом образовању у Републици Србији, и као оружје неопходно у тој борби основала СВОС, своје духовно чедо, али и свој мач, уз помоћ којег је засад једино могуће заштитити се од неправде и правног насиља.

А неправде је било од самог почетка њеног синдикалног ангажмана – основица за обрачун плата у високом образовању била је и до 49% нижа од основице у основним и средњим школама. Штавише, и коефицијенти ненаставног особља били су нижи, што је доводило до још веће дискриминације у висини плата за исти посао.

Борила се, подједнако за наставно и за ненаставно особље, 2003. године организовала је штрајкове, предлагала своје решење проблема итд. ([Више детаља...](#)) Видевши да у оквиру постојећих синдиката нема подршку за истинско решење проблема - дакле за потпуно изједначење основица – већ је наилазила само на разне изговоре зашто је тако нешто немогуће, одлучила је да, са својим истомишљеницима, оснује нови синдикат. Јер за њу реч „немогуће“ није постојала – када нешто себи зацрта да оствари, она би то и урадила.

СВОС је основан у јуну 2005. године. И не задуго, већ 2007. године, и то наводно „немогуће“ постало је могуће: Основице у високом образовању изједначене су са основицама у основном и средњем образовању. ([Погледајте график кретања основица...](#))

Како је немогуће постало могуће?

Тако што је СВОС постајао све јачи, све бројнији - све чвршћи, дужи и оштрији мач у борби за право и правду, приправан да се, ако затреба, бори и „ћера“ све до Стразбура. И људи су се ослободили страха и почели да захтевају „немогуће“ - да траже своја права из члана 104 Закона о раду, у којем

се запосленима гарантује једнака зарада за исти рад или рад исте вредности који остварују код послодавца.

Наиме, људи из страха за егзистенцију често ћутке прихватају да им силници крше права гарантована законима. Страх за егзистенцију их паралише и чини слугама, покорним. Страх се можемо ослободити само ако видимо да постоји заштита, да нисмо сами, да постоји синдикални „мач“ спреман да се ухвати у коштац са неправдама и безакоњем. Због тога је важно да синдикат буде бројан – јак и репрезентативан, јер снага је и у броју. („Много капи чини слап“, како је то говорила покојна председница СВОС-а.) Снажан синдикат ослобађа нас паралишућег страха, ослобођени страха не понашамо се више као застрашене слуге, а „Где нема слугу, нема ни господара“, па и „немогуће“ постаје могуће.

Шта је данас, кажу, немогуће?

Немогуће је, кажу, повећати буџетска издвајања за високо образовање. Прете банкротом, захтевају штедњу, најављују отпуштања... У исто време, на сва звона обзнањују како је Србија неповратно на европском путу, увелико теку припреме за почетак званичних преговора о приступању Србије Европској унији, што бржи улазак Србије у ЕУ постављен је као национални приоритет првог ранга. Али питање чиме ће Србија бити конкурентна у Европској унији, и ван ње, у глобализованој светској привреди, једва да се и поставља. А важно је поставити то питање, јер одговор на њега могао би показати да је оно што је, кажу, немогуће – повећавање буџетских издвајања за високо образовање – заправо неопходно, и наравно, јоште како могуће.

Наиме, да би се Србија уклопила и нашла своје место у европској економији заснованој на знању (knowledge-based есопому) неопходно је да има довољно велики број високообразованих и стручних кадрова, а они се не могу створити ни из чега. Неопходно је улагање у њихово образовање, другим речима: у високо образовање. **Ако Србија жели да има било какве шансе у Европској унији, буџетска издвајања за високо образовање морају бити бар 1,26% бруто домаћег производа (БДП),** што је просечна стопа издвајања у ЕУ, по последњим доступним подацима (извор: [Еуростат](#)). Уколико издвајања остану на садашњем нивоу од испод 0,75% (за више детаља о начину обрачуна стопе издвајања погледати [текст од 18. јануара 2013, посебно напомену о промени методологије](#)) Србија тешко да ће имати икакве користи од чланства у ЕУ, дај боже да још нема и штету. (Слично важи и за многе друге јавне службе – примера ради, како да у ЕУ сачувамо наш национални и културни идентитет без неопходних издвајања за културу? Или питање здравства, квалитетне државне управе итд. У садашњој клими буџетске штедње као да се заборавља значај јавних служби за нормално функционисање и развој једног друштва и државе.)

Зато је, почевши од 2010. године, дакле након што је Република Србија у децембру 2009. поднела кандидатуру за чланство у ЕУ, покојна председница СВОС-а стално наглашавала значај достизања тако често помињаних „европских стандарда“ и у области финансирања високог образовања.

([Погледајте нпр. овај текст од 19. маја 2010. године, са графичким приказом траженог.](#)) Међутим, да би се у условима перманентне кризе и претњи „кресањем јавне потрошње“ изборили за повећање буџетских издвајања за високо образовање, неопходно је било да СВОС буде не само репрезентативан (он то и званично јесте од 14. новембра 2008. године), него и јак и кредибилан синдикат, јер само такав, респектабилан синдикат, може своје ставове успешно представити јавности и политичарима и добити њихову подршку. А потребан кредибилитет и снага стичу се, између осталог, и чланством у међународним организацијама синдиката.

Своје последње дане активног бављења синдикалним радом др Гордана Бојковић, покојна председница СВОС-а, посветила је зато синдикалној сарадњи на међународном, у првом кораку регионалном нивоу, стварању веза са сродним гранским синдикатима у земљи и окружењу, а у циљу учлањења у међународне организације синдиката и учешћа у заједничким пројектима. Успостављена је званична [сарадња са колегама из Босне и Херцеговине](#), као и са [синдикатима универзитета из Темишвара](#) у Румунији, која је чланица ЕУ.

Желела је и имала планове за много више, али смрт је, нажалост, била бржа.

На добрим основама

Смрт др Гордане Бојковић несумњиво представља велики губитак за Синдикат високог образовања Србије. Многи су се, поготово са њеног матичног факултета, учланили у СВОС само због вере у Гордану, у њену правичност, њен слободоумни дух, њену енергичност у бескомпромисној борби за право и правду, а против демагошких обмана или чак отвореног кршења закона. Покојна председница СВОС-а увек је тражила, и нудила, само целовита и системска, уместо парцијалних квази-решења. Никада није пристајала на труле компромисе и многи су је баш због тога поштовали и учланили се у СВОС.

Али СВОС је више од Гордане. У СВОС-у су и други људи. Честити и поштени. И управо захваљујући њима, СВОС јесте на добрим основама.

Основу, темељ, једне организације, наиме, не чине само правила и институције – њих је углавном саставио покојни Михаило Нешковић и оне су га надживеле, јер јесу биле добро сачињене; зато још једном хвала покојном Неши, његов рад није био узалудан, темељи СВОС-а које је он градио издржали су тест времена. Поред правила и институција, други **темељ сваке организације јесу људи који су у њу учлањени**. Људи које је покојна Гордана Бојковић ценила и зато и желела да СВОС успе и опстане, како сведоче и речи из једног [њеног коментара из новембра 2007. године](#): „мишљења сам да је вредно борити се за уређено, цивилизовано друштво (правну државу), друштво социјалне правде и друштвене солидарности, и управо из тих разлога, колико год то можда патетично звучало, ја се још увек бавим синдикалним радом. И желим да овај Синдикат успе. Јер у њему су честити и поштени људи.”

Управо тако: **СВОС јесте на добрим основама јер у њему су честити и поштени људи.** Људи који ће наставити путем у чије је трасирање др Гордана Бојковић и буквално уложила свој живот. Људи који ће се тим путем кретати и брже него што је то могла она, жена – тек сада се то нажалост сасвим јасно види – на измаку животних снага. Људи који ће можда понекад посустати, али никада, упркос бројним искушењима која ће се неминовно појављивати, неће одустати. Људи који ће корачати храбро и одлучно, и на тај начин, корак по корак, претварати „немогуће данас“ у „могуће сутра“.